

Сән чинртä ноос государствд öгхмн

КПСС-и XX ч хургин туудж-лгч шийдвирг кўцахин төлө делгрүлгдд ж новх социалисти-чөк дөрлдәнд орлдж. мана кўчозникуд, совхозмудин кōд-лāчнр болн селāнā эдл-ахун специалиствр Хальмг таньгьч шинās бўрддж тогтен тўрүн джилд, колхозмудин болн сов-хозмудин хōонд 249 миньгьн толгья өслт öгч, хōн болгьнас 0.9 килограмм ноос немртā авч, цуг ноосна гарциг 26 процент өслтā болгьв.

Тийгдж мана хōочнр болн цуг кўч-кōлсчнр орн-нутгтан ноос орулдж öгч джилā зура-гьян 104.8 процент кўцāv, эс гидж таньгьчин колхозмуд болн совхозмуд 78.3 миньгьн цнр сән, алтн болсн цевр торгьн ноос государствд öгч, тўүнāsн 35 сай 24 миньгьн арслньга олз-ору ўзцхāv.

Цнтин болн правительствин килдджиг öдр болгьн нўдārн ўздж меджāх, төрсн газртан байрта ирдж, орн-нутгиннь олн келн-āmтилā āдл болдж автономан авсн. мана таньгь-чин кўч-кōлсчнр эдл-ахуннь нидн джилнн кўцлиг зуг эклц гидж тоолдж, эн джил улм ик öбдāн даалгьвр авцхāv.

Тер даалгьврнн нег ик чинртā төрнь—малин то өсклгьн болн малас гардг эдл-уушиг икдўллгьн, тер дотр нег ўлў торгьн нооста хōонā өслтиг öбдлўллгьн. Эн джил таньгь-чин колхозмудар болн совхоз-мудар хōонā тоогьин өслтиг 2 сай 203 миньгьн 300 толгья кўргхмн.

Оньгрсн джилмўдин то-ди-гār хālāхлā, мана таньгьчин эдл-ахусин олз-орун 80 — 90 процентинь öгдг нег ик чинртā хаалгьнь — икār торгьн ноос болн сән таргьн мах орн-нутг-тан орулдж öглгьн. Тер төлād чигн, мана хōочнр ноос элвгār гаргьдж авлгьнд ик оньган öгч шундж йовцхана.

Селāнā эдл-ахун эдллгьнā 100 гектар газр болгьна тоод 520 килограмм ноос авх болдж Приютненск района 107-ч но-мертā совхозин хōочнр даал-гьвр авцхāv. Элст балгьсна Л. нā нертā колхозар — 770 килограмм, Яшалтинск района «Заветы Ильича» кол-хозар — 550 килограмм ноос авх болцхāv.

Таньгьчар эн джил хōн бол-гьнас 5.5 килограмм ноос авх болдж даалгьвр авгдснн. Онц райодин хōочнр болн кўч-кōлс-чнр тўүнās öбдāн даалгьвр ав-цхāv. Приютненск райогьар — 6 килограмм. Черноземельск района «Черноземельский» сов-хозар — 6.6 килограмм. При-озерн района «Сарпа» совхо-зар — 7 килограмм торгьн ноос хōн болгьнас авх болцх-асмн.

Эн даалгьврмудан кўцāl-гьнā кōдлмшин халун цаг

ирдж, таньгьчин хōочнр болн хō киргьачнр уни седклан тā-вдж, цагтнь, сән бўрдāmджтā-гьār хōд киргьлгьнг кўцахин төлā зўткдж йовцхана.

Яшалтинск района, Ленинā нертā колхозин хōд киргьлгьн сән бўрдāmджтā. Эн колхозин ах хōочнр Милаевин болн Цы-булинā отармудин цуг хōбдās киргьгдд авгдсн нооснанны 60 процентнь негдгч сорт бол-лв. Целинн района «Балков-ский» совхозин ах хōбч Эрд-ниевин отарин хōн болгьнас öбдāн чинртā, сән торгьн ноос-сн авгдв.

Им ўзмджтā кōдлмштā эдл-ахус боли хōочнринн бри-гаде чигн мана таньгьчар олн. Тўүнд кōдлджāх сән медрлтā дамшлтта кадрмуд чигн манд элвг. Тедниг медрлārннь хā-лāдж, кōдлмштнь чик тāvдж, теднā дамшлтиг хōд киргьл-гьнā кōдлмшт бўклднь олзлдж эдлдж, хōонā киргьлгьнг öбр-хн цагт дуусдж, орн-нутгтан ончта сән торгьн ноос икār öгч зөвтāvдн.

Болв торгьн ноосна чинринь боли ик олз-оругьинь ода чигн эс меджāх эдл-ахус манд бāнā. Тер учрар таньгьчар киргьгдх 1 сай 589 миньгьн 875 хōонās, июнь сарин 10 кўртл киргьгдсн зуг 712 миньгьн 924 хōн. Тўүнās 23 миньгьн 615 центнер ноосн авгддж, орн-нутгт орулдж öггдсн 13 миньгьн 708 цент-нер. Мана колхозмудин болн совхозмудин складмудар 9 миньгьн центнер ноосн цеврлг-дād уга бāнā, тўўг эн öдр-мўдт цеврлдж государствд öгх кергтā.

Государствд хулдгден нег-дгч классин йилгьātā торгьн ноосн, сән чинртā 42 процент цевр гарцта болхла, колхозмуд нег тонн ноосна ўн деерāн немр 56 миньгьн 700 арслнь мōньг авхмн. Им чинртā бол-лв чигн, оньгāн геесн, бат биш болсн, эс гидж хаму гемтā хōонā ноосн болхла колхозмуд нег тонн торгьн нооснд 8 миньгьн 500 арслнь, бузр, өв-сн тоосн иктā ноосн болхла 5 миньгьн 600 арслнь геенā.

Эн тоотиг сāнār меддж авч, мана хōочнр болн хō кир-гьāчнр, торгьн ноос икār авсн деерāн, тўўнā чинртнь боли цевртнь ик оньган öгч зөвтā.

Совхозмудин директормуд, колхозмудин ахлачнр болн эк-лц парторганизацин сеглā-трмўд хōд киргьлгьнд болн государствд цевр, сән чинртā, сāнхн торгьн ноос икār öглгь-ār, социалистическ дөрлдā öргār делгрүлдж, хōонā ноос-нас авгдх олз-оруг бўклднь авхин төлā ноолда кедж, олн хōочнрин, хō киргьāчнрин бо-лн цуг кўч-кōлсчнрин оцьгинь эн эрки төрўр залхмн.